Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

30. april 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 93/13/EØF – artikel 4 og 5 – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – aftaler om lån mod pant i fast ejendom – kontraktvilkår om gebyr for oprettelse af lån – klar og forståelig affattelse af et kontraktvilkår«

I sag C-39/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 6 de Ceuta (ret i første instans og forundersøgelsesdomstol nr. 6 i Ceuta, Spanien) ved afgørelse af 2. januar 2024, indgået til Domstolen den 15. januar 2024, i sagen

Justa

mod

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, S. Rodin (refererende dommer), og dommerne N. Piçarra og N. Fenger,

generaladvokat: D. Spielmann,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA ved abogados M.Á. Cepero Aránguez, J.M. Martínez Gimeno og C. Vendrell Cervantes,

– den spanske regering ved M.J. Ruiz Sánchez, som befuldmægtiget,

* Processprog: spansk.

– Europa-Kommissionen ved J. Baquero Cruz, P. Kienapfel og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) samt af artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/17/EU af 4. februar 2014 om forbrugerkreditaftaler i forbindelse med fast ejendom til beboelse og om ændring af direktiv 2008/48/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 (EUT 2014, L 60, s. 34).

2 Denne anmodning er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Justa og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA vedrørende et angiveligt urimeligt kontraktvilkår om gebyr for oprettelse af et lån.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 93/13

3 Artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.«

4 Dette direktivs artikel 4 fastsætter:

»1. Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.

2. Vurderingen af, om kontraktvilkårene er urimelige, omfatter hverken definitionen af aftalens hovedgenstand eller overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor, for så vidt disse vilkår er affattet klart og forståeligt.«

5 Nævnte direktivs artikel 5 er affattet således:

»I de aftaler, hvor alle eller nogle af de vilkår, der tilbydes forbrugeren, er i skriftlig form, skal disse vilkår altid være udarbejdet på en klar og forståelig måde. Hvis der opstår tvivl om et kontaktvilkårs

betydning, gælder den fortolkning, som er mest gunstig for forbrugeren. Denne fortolkningsregel gælder ikke i forbindelse med de procedurer, der er fastsat i artikel 7, stk. 2.«

Direktiv 2014/17

6 Artikel 7 i direktiv 2014/17 med overskriften »Forpligtelser med hensyn til god skik ved ydelsen af forbrugerkredit« bestemmer i stk. 1:

»Medlemsstaterne kræver, at kreditgiver, kreditformidler eller den udpegede repræsentant over for forbrugerne handler redeligt, rimeligt, gennemsigtigt og professionelt, når denne udformer kreditprodukter, eller bevilger, formidler eller yder rådgivningstjenester om kredit og i givet fald accessoriske tjenesteydelser, eller når der indgås en kreditaftale, under hensyntagen til forbrugerens rettigheder og interesser. […]«

7 Dette direktivs artikel 43, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Dette direktiv finder ikke anvendelse på de kreditaftaler, der eksisterer inden den 21. marts 2016.«

Spansk ret

Lov nr. 5/2019

8 Artikel 14 i Ley 5/2019, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (lov nr. 5/2019 om regler for lån mod pant i fast ejendom) af 15. marts 2019 (BOE nr. 65 af 16.3.2019) bestemmer:

»3. Udgifter må kun overvæltes, og gebyrer må kun opkræves for de tjenesteydelser i forbindelse med lån, som låntageren eller den potentielle låntager udtrykkeligt har accepteret eller anmodet om, på betingelse af at disse udgifter og gebyrer svarer til de faktisk leverede tjenesteydelser eller til de beviseligt afholdte udgifter.

4. Såfremt et oprettelsesgebyr er aftalt, betales det en enkelt gang og dækker alle omkostninger forbundet med undersøgelsen, behandlingen eller ydelsen af lånet eller andre tilsvarende omkostninger, der er uløseligt forbundet med långivers virksomhed, som ydelsen af lånet har forårsaget. Ved lån i udenlandsk valuta dækker oprettelsesgebyret ligeledes ethvert vekselgebyr svarende til lånets første anvendelse.«

Ministeriel bekendtgørelse om gennemsigtige finansielle betingelser for lån mod pant i fast ejendom

9 Bilag II til Orden del Ministerio de la Presidencia, sobre transparencia de las condiciones financieras de los préstamos hipotecarios (ministeriel bekendtgørelse om gennemsigtige finansielle betingelser for lån mod pant i fast ejendom) af 5. maj 1994 (BOE nr. 112 af 11.5.1994, s. 14 444) bestemmer i punkt 4 med overskriften »Gebyrer«:

»1. Oprettelsesgebyr – Alle omkostninger til undersøgelse, ydelse eller behandling af et lån mod pant i fast ejendom eller alle andre tilsvarende omkostninger, som indgår i den långivende enheds virksomhed, og som skyldes ydelsen af lånet, skal være omfattet af et enkelt gebyr, kaldet oprettelsesgebyr, og skal kun betales en enkelt gang. Gebyrets størrelse, form og tidspunktet for dets betaling præciseres i denne bestemmelse.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Den 3. november 2005 indgik Justa i behørig retlig form en aftale om lån mod pant i fast ejendom med Banco Bilbao Vizcaya Argentaria.

11 I medfør af denne aftales artikel 4, stk. 1, skulle låntager ved undertegnelsen heraf betale et oprettelsesgebyr svarende til 0,25% af det lånte beløb.

12 Justa har anlagt sag mod Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ved Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 6 de Ceuta (ret i første instans og forundersøgelsesdomstol nr. 6 i Ceuta, Spanien), som er den forelæggende ret, bl.a. med påstand om, at det fastslås, at kontraktvilkåret om oprettelsesgebyret er urimeligt.

13 I forelæggelsesafgørelsen har den forelæggende ret anført, at Domstolen i dom af 16. juli 2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578), bl.a. fortolkede direktiv 93/13 hvad angår kontrollen af, om et kontraktvilkår i en låneaftale omfattet af spansk ret, hvorved låntageren var pålagt at betale et oprettelsesgebyr, var urimeligt og opfyldte kravet om gennemsigtighed. Den forelæggende ret har præciseret, at de nationale retsinstanser efter denne dom har truffet modstridende afgørelser vedrørende kontraktvilkår om sådanne gebyrer, hvilket foranledigede Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien) til at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse, som atter vedrørte dette kontraktvilkår, og som gav anledning til dom af 16. marts 2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån) (C-565/21, EU:C:2023:212).

14 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om praksis fra Tribunal Supremo (øverste domstol) er forenelig med sidstnævnte dom.

15 Den forelæggende ret har i denne henseende omtalt en dom afsagt af Tribunal Supremo (øverste domstol) den 29. maj 2023 (nr. 816/2023, ES:TS:2023:2131), hvorved denne øverste domstol fastslog, at oprettelsesgebyret, som betaler omkostningerne til undersøgelsen, ydelsen og behandlingen af et lån eller et lån mod pant i fast ejendom, ikke henhører under en låneaftales hovedgenstand og dermed ikke kan undergives de nationale retsinstansers kontrol i medfør af artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, idet nævnte domstol præciserede, at dette gebyr ikke i sig selv er urimeligt. Den nationale retsinstans skal således sikre sig, at forbrugeren sættes i stand til at forstå arten af de tjenesteydelser, der leveres som modydelse for de fastsatte omkostninger, at kontrollere, at der ikke er nogen overlapning mellem de forskellige fastsatte omkostninger, på baggrund af de oplysninger, som finansieringsinstituttet har fremlagt i medfør af national lovgivning, at få tilstrækkeligt kendskab til kontraktvilkårets økonomiske indhold og funktionsmåde, selv om långiveren ikke er forpligtet til i aftalen at specificere karakteren af alle de tjenesteydelser, der leveres som modydelse til oprettelsesgebyret, idet den nationale retsinstans i denne henseende skal tage hensyn til den særlige opmærksomhed, som gennemsnitsforbrugeren vil tillægge et kontraktvilkår af denne art. Desuden pålægger Tribunal Supremo (øverste domstol) den nationale retsinstans at efterprøve, at omkostningerne til oprettelsesgebyret ikke er uforholdsmæssige i forhold til lånets størrelse i forhold til de gennemsnitlige omkostninger til et sådant gebyr.

16 På denne baggrund har Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 6 de Ceuta (ret i første instans og forundersøgelsesdomstol nr. 6 i Ceuta) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er EU-retten til hinder for den fortolkning, som Tribunal Supremo (øverste domstol) har anlagt vedrørende oprettelsesgebyret, hvorefter det forhold, at beløbet [i medfør af kontraktvilkåret] er angivet i lånedokumentet, og at dette beløb ikke overstiger den fastsatte grænse, i sig selv er tilstrækkeligt til, at [nævnte kontraktvilkår] ikke er urimeligt på grund af manglende gennemsigtighed som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv [93/13], selv hvis dette kontraktvilkår hverken specificerer […] indhold eller varighed?

2) Såfremt forbrugeren på forhånd oplyses om det pågældende kontraktvilkår, og såfremt det ikke anses for at være omfattet af bankudlånsaktiviteten som omhandlet i [direktiv 2014/17], og såfremt det ikke anses for at være forbundet med renterne, er det da ikke påkrævet at udstede fakturaer eller at specificere disse ydelser, før de overvæltes på forbrugeren, og er sådanne undladelser ikke i strid med EU-retten, henset til at de berører gennemsigtigheden med hensyn til det nævnte kontraktvilkårs materielle indhold?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

17 I sine skriftlige indlæg indgivet til Domstolen har sagsøgte i hovedsagen, Kongeriget Spanien og Europa-Kommissionen udtrykt tvivl om, hvorvidt denne anmodning om præjudiciel afgørelse eller i hvert fald det andet forelagte præjudicielle spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.

18 Den formalitetsindsigelse i forhold til anmodningen om præjudiciel afgørelse, som sagsøgte i hovedsagen har fremsat, vedrører det forhold, at anmodningen ikke opfylder kravene i artikel 94 i Domstolens procesreglement, idet den forelæggende ret ikke har givet en beskrivelse af grundene til, at den nærer tvivl om fortolkningen af EU-retten. Banken har tilføjet, at Domstolen allerede har behandlet den problemstilling, der ligger til grund for de forelagte præjudicielle spørgsmål, i sin dom af 16. marts 2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån) (C-565/21, EU:C:2023:212), således at det er ufornødent at besvare disse søgsmål.

19 Det følger af fast retspraksis, at det udelukkende tilkommer den nationale retsinstans, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retlige afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af en EU-retlig regel, er Domstolen dermed principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 19.9.2024, Booking.com og Booking.com (Deutschland), C-264/23, EU:C:2024:764, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

20 Det følger heraf, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national retsinstans, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af en EU-retlig regel savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som

er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 19.9.2024, Booking.com og Booking.com (Deutschland), C-264/23, EU:C:2024:764, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

21 I det foreliggende tilfælde vedrører de forelagte spørgsmål nærmere bestemt fortolkningen af artikel 4 og 5 i direktiv 93/13 og artikel 7 i direktiv 2014/17. Det fremgår endvidere af en samlet læsning af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret i tilstrækkelig grad har fastlagt de faktiske og retlige omstændigheder for tvisten i hovedsagen, som denne anmodning indgår i, således at de berørte parter kan afgive indlæg i henhold til artikel 23 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, og Domstolen kan besvare denne anmodning på en hensigtsmæssig måde. Den forelæggende ret har tydeligt omtalt den omhandlede nationale retspraksis og den tvivl, som denne ret nærer om, hvorvidt dom afsagt den 29. maj 2023 af Tribunal Supremo (øverste domstol) (816/2023, ES:TS:2023:2131) er forenelig med direktiv 93/13, som fortolket af Domstolen i dom af 16. marts 2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån) (C-565/21, EU:C:2023:212). Denne tvivl kan ligeledes udledes af ordlyden af de præjudicielle spørgsmål, som den forelæggende ret har forelagt, og vedrører bl.a. kriterierne for bedømmelsen af, om et kontraktvilkår om fastsættelse af et oprettelsesgebyr er gennemsigtigt eller urimeligt. Denne tvivl nødvendiggør yderligere præciseringer af dom af 16. marts 2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån) (C-565/21, EU:C:2023:212).

22 Det følger heraf, at den af sagsøgte i hovedsagen fremsatte formalitetsindsigelse skal forkastes.

23 Med hensyn til formaliteten hvad angår det andet præjudicielle spørgsmål har Kongeriget Spanien og Kommissionen gjort gældende, at direktiv 2014/17, som dette spørgsmål vedrører, ikke finder anvendelse ratione temporis på tvisten i hovedsagen.

24 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplysninger om konsekvenserne af, at de med oprettelsesgebyret betalte tjenesteydelser kvalificeres, således at de i medfør af direktiv 2014/17 ikke er omfattet af bankudlånsvirksomhed. Dette spørgsmål er støttet på det tilfælde, hvor dette direktiv finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.

25 Det skal bemærkes, at det følger af artikel 43, stk. 1, i direktiv 2014/17, at dette direktiv ikke finder anvendelse på kreditaftaler, der eksisterede inden den 21. marts 2016. Den i hovedsagen omhandlede kreditaftale blev indgået den 3. november 2005.

26 Det skal således fastslås, at direktiv 2014/17, hvis fortolkning der nærmere bestemt anmodes om med det andet præjudicielle spørgsmål, ikke finder anvendelse ratione temporis på omstændighederne i hovedsagen.

27 På denne baggrund står det klart, at den ønskede fortolkning af EU-retten som led i det andet forelagte spørgsmål savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand. I overensstemmelse med den retspraksis, der er omtalt i nærværende doms præmis 19 og 20, skal det andet spørgsmål således afvises.

Om realiteten

28 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national retspraksis, hvorved det – henset til national lovgivning, hvori bestemmes, at oprettelsesgebyret udgør vederlag for de tjenesteydelser, der er forbundet med undersøgelsen, ydelsen eller

behandlingen af et lån eller lån mod pant i fast ejendom, eller andre lignende tjenesteydelser – er fastslået, at et kontraktvilkår, hvorved låntager pålægges et sådant gebyr, opfylder kravet om gennemsigtighed, selv om det hverken detaljeret angiver de tjenesteydelser, der leveres som modydelse for gebyret, eller den tid, der kræves til udførelsen af disse tjenesteydelser.

29 Det skal indledningsvis bemærkes, at dette spørgsmål vedrører vurderingen af den klare og forståelige karakter, og dermed gennemsigtigheden, som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 af et kontraktvilkår, der fastlægger et oprettelsesgebyr som det i tvisten i hovedsagen omhandlede.

30 Domstolen har fastslået, at de kontraktvilkår, som er omfattet af begrebet »aftalens hovedgenstand« som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, skal forstås som de kontraktvilkår, der fastlægger aftalens hovedydelser, og som dermed er kendetegnende for aftalen. De vilkår, som er underordnede i forhold til dem, der definerer selve aftaleforholdets natur, kan derimod ikke være omfattet af dette begreb (jf. i denne retning dom af 20.9.2017, Andriciuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 35 og 36, og af 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen), C-714/22, EU:C:2024:263, præmis 60).

31 En kreditaftales hovedydelser består i, at långiver først og fremmest forpligter sig til at stille en vis sum penge til rådighed for låntager, idet denne for sin del først og fremmest forpligter sig til at tilbagebetale dette beløb, som hovedregel med renter til de aftalte frister (dom af 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen), C-714/22, EU:C:2024:263, præmis 61).

32 I dom af 16. juli 2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 64), fastslog Domstolen, at et oprettelsesgebyr ikke kan anses for at være en væsentlig ydelse i en aftale om lån mod pant i fast ejendom som følge af den blotte omstændighed, at det er indeholdt i de samlede omkostninger for dette lån.

33 Det fremgår af den forelæggende rets forklaringer vedrørende den gældende nationale lovgivning, at oprettelsesgebyret dækker vederlaget for tjenesteydelser i forbindelse med undersøgelsen, ydelsen eller behandlingen af lånet eller lånet mod pant i fast ejendom eller andre lignende tjenesteydelser, som er uløseligt forbundet med långivers virksomhed, og som skyldes ydelsen af lånet eller lånet mod pant i fast ejendom.

34 I lyset af forpligtelsen til at anlægge en indskrænkende fortolkning af artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 kan forpligtelsen til at yde vederlag for sådanne tjenesteydelser ikke anses for at henhøre under en kreditaftales hovedydelser som identificeret i den retspraksis, der er omtalt i nærværende doms præmis 31. Det ville nemlig være i strid med denne forpligtelse at anlægge en indskrænkende fortolkning, hvis der i begrebet »aftalens hovedgenstand« inkluderedes alle ydelser, som blot har forbindelse med selve hovedgenstanden, og som følgelig er accessoriske som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 30 (dom af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

35 Når dette er sagt, fremgår det samme krav om gennemsigtighed som det i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 omhandlede ligeledes af dette direktivs artikel 5, som bestemmer, at kontraktvilkår »altid« skal være udarbejdet på en klar og forståelig måde. Som Domstolen har fastslået, har

gennemsigtighedskravet i den første af disse bestemmelser den samme rækkevidde som kravet i den anden af disse bestemmelser (dom af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

36 For at give den forelæggende ret en hensigtsmæssig besvarelse skal det dermed fastslås, at den forelæggende ret med det første spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 5 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national retspraksis, hvorved det – henset til national lovgivning, hvori bestemmes, at oprettelsesgebyret udgør vederlag for de tjenesteydelser, der er forbundet med undersøgelsen, ydelsen eller behandlingen af lånet eller lånet mod pant i fast ejendom, eller andre lignende tjenesteydelser – er fastslået, at et kontraktvilkår, hvorved låntager pålægges et sådant gebyr, opfylder kravet om gennemsigtighed, selv om det hverken detaljeret angiver de tjenesteydelser, der leveres som modydelse for gebyret, eller den tid, der kræves til udførelsen af disse tjenesteydelser.

37 I denne henseende har Domstolen fremhævet, at gennemsigtighedskravet i artikel 5 i direktiv 93/13 ikke kan reduceres til, at kontraktvilkårene blot skal være forståelige formelt og sprogligt set, men at den ved dette direktiv indførte beskyttelsesordning derimod hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende hvad angår bl.a. informationsniveau, hvorfor dette krav om en klar og forståelig affattelse af kontraktvilkårene og dermed om gennemsigtighed, som nævnte direktiv har indført, skal fortolkes bredt (dom af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

38 Nævnte krav skal derfor forstås således, at det ikke alene indebærer, at det pågældende kontraktvilkår skal være forståeligt for forbrugeren i sproglig henseende, men også at aftalen på gennemsigtig vis beskriver, hvordan den mekanisme, som det omhandlede vilkår henviser til, konkret fungerer, og i givet fald forholdet mellem denne mekanisme og den, der er fastsat i andre vilkår, således at denne forbruger på grundlag af klare og forståelige kriterier sættes i stand til at vurdere, hvilke økonomiske følger aftalen kan få for vedkommende (dom af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

39 Det følger ikke af denne retspraksis, at en långiver er forpligtet til i den pågældende aftale at specificere karakteren af alle de tjenesteydelser, der leveres som modydelse til de udgifter, der er fastsat i et eller flere kontraktvilkår. I betragtning af den beskyttelse, som direktiv 93/13 har til formål at tillægge forbrugeren, fordi denne befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, er det dog vigtigt, at arten af de faktisk leverede tjenesteydelser rimeligvis kan forstås eller udledes af en vurdering af hele den samlede aftale. Endvidere skal forbrugeren være i stand til at sikre sig, at der ikke er nogen overlapning mellem de forskellige omkostninger eller de tjenesteydelser, som disse omkostninger dækker (dom af 3.10.2019, Kiss og CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, præmis 43, og af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 32).

40 I præmis 70 i dom af 16. juli 2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578), præciserede Domstolen, at det tilkommer den nationale retsinstans at efterprøve, om finansinstituttet har meddelt forbrugeren oplysninger, der er tilstrækkelige til, at sidstnævnte kan gøre sig bekendt med indholdet af det vilkår, som pålægger forbrugeren at betale et oprettelsesgebyr, og hvordan dette vilkår fungerer, samt det pågældende vilkårs rolle i låneaftalen. På denne måde får forbrugeren adgang til begrundelsen for det

honorar, der svarer til dette gebyr, og kan således vurdere omfanget af sine forpligtelser og navnlig de samlede omkostninger ved den nævnte aftale (dom af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

41 Den kompetente retsinstans skal vurdere, om et kontraktvilkår som det i tvisten i hovedsagen omhandlede er klart og forståeligt, henset til samtlige relevante faktiske omstændigheder, og bl.a. affattelsen af det undersøgte kontraktvilkår, de oplysninger, som finansieringsinstituttet har givet låntager, herunder de oplysninger, som det var forpligtet til at fremlægge i henhold til den relevante nationale lovgivning, samt dette instituts reklamer vedrørende den type aftale, der er indgået, under hensyntagen til det opmærksomhedsniveau, der kan forventes af en almindeligt oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger (dom af 16.3.2023, Caixabank (Gebyr for oprettelse af lån), C-565/21, EU:C:2023:212, præmis 40).

42 Hvad angår det tidspunkt, hvor forbrugeren skal gøres bekendt med oplysningerne, har Domstolen fastslået, at det er af afgørende betydning for forbrugeren, at vedkommende før indgåelsen af en kontrakt oplyses om kontraktvilkårene og konsekvenserne af denne indgåelse. Det er bl.a. på grundlag af disse oplysninger, at forbrugeren tager stilling til, om vedkommende ønsker at lade sig binde af de vilkår, som den erhvervsdrivende forinden har udarbejdet (dom af 9.7.2020, Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, præmis 47, og af 12.1.2023, D.V. (Advokatsalærer – Princippet om anvendelse af en timesats), C-395/21, EU:C:2023:14, præmis 39).

43 Med hensyn til en aftale om timebetalte, juridiske tjenesteydelser har Domstolen præciseret, at selv om det ikke kan kræves, at den erhvervsdrivende underretter forbrugeren om de endelige finansielle konsekvenser af vedkommendes forpligtelser, som afhænger af fremtidige, uforudsigelige hændelser, som er uafhængige af den erhvervsdrivendes hensigter, forholder det sig ikke desto mindre således, at de oplysninger, som den erhvervsdrivende skal meddele forbrugeren inden indgåelsen af aftalen, skal sætte sidstnævnte i stand til at træffe sin beslutning forsigtigt og med fuldt kendskab til dels muligheden for, at sådanne hændelser indtræder, og dels de konsekvenser, som hændelserne kan medføre med hensyn til varigheden af den pågældende levering af juridiske tjenesteydelser (dom af 12.1.2023, D.V. (Advokatsalærer – Princippet om anvendelse af en timesats), C-395/21, EU:C:2023:14, præmis 43).

44 I det foreliggende tilfælde skal det bemærkes, at det kontraktvilkår, som pålægger låntageren et oprettelsesgebyr på 435 EUR, svarende til 0,25% af det ydede låns størrelse, i national lovgivning er defineret som betaling for tjenesteydelserne vedrørende undersøgelse, ydelse eller behandling af lånet eller lånet mod pant i fast ejendom eller for andre tilsvarende tjenesteydelser. Kravet om gennemsigtighed, som hovedsageligt tager sigte på at sikre, at forbrugeren sættes i stand til at vurdere de økonomiske konsekvenser af et kontraktvilkår som det i hovedsagen omhandlede, indebærer ikke, at banken har pligt til i detaljer præcist at angive arten af de tjenesteydelser, der leveres som modydelse til oprettelsesgebyret, som det følger af den retspraksis, der er omtalt i nærværende doms præmis 38, eller antallet af timer brugt til at levere hver af disse tjenesteydelser, forudsat at det pågældende kontraktvilkår opfylder de nationale lovrammer.

45 Med henblik på at give den forelæggende ret en hensigtsmæssig besvarelse, kan det ligeledes præciseres, at det heller ikke følger af direktiv 93/13, at banken har pligt til at give forbrugeren fakturaer, der specificerer arten af de leverede tjenesteydelser, for så vidt som den nationale retsinstans kan kontrollere disse tjenesteydelsers realitet. En sådan forpligtelse kan nemlig pr.

definition ikke lette forbrugerens forståelse før indgåelsen af aftalen, eftersom betalingen af oprettelsesgebyret sker en enkelt gang, ved ydelsen af lånet, og faktureringen sker efter undertegnelsen af nævnte aftale.

46 Det skal bemærkes, at vurderingen af, om et kontraktvilkår som det i hovedsagen omhandlede er af »klar og forståelig« karakter som omhandlet i artikel 5 i direktiv 93/13, skal foretages af den nationale retsinstans i lyset af alle de relevante faktiske omstændigheder og under hensyntagen til alle omstændighederne i forbindelse med indgåelsen af aftalen. Som led i denne vurdering skal der bl.a. tages hensyn til de oplysninger, som banken har forelagt låntageren under de forskellige faser forud for undertegnelsen af låneaftalen, herunder de oplysninger, som denne er forpligtet til at fremlægge i henhold til national lovgivning. En sådan undersøgelse i hvert enkelt tilfælde er så meget desto mere væsentlig, eftersom et kontraktvilkårs gennemsigtighed, således som krævet i artikel 5 i direktiv 93/13, er en af de faktorer, der skal tages hensyn til ved den vurdering af dette vilkårs urimelige karakter, som det tilkommer den nationale retsinstans at foretage i henhold til dette direktivs artikel 3, stk. 1 (dom af 3.10.2019, Kiss og CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, præmis 49). Det er således ikke muligt principielt at antage, at et specifikt kontraktvilkår er urimeligt, eftersom en sådan kvalificering kan afhænge af de konkrete omstændigheder for indgåelsen af hver aftale, herunder de særlige oplysninger, som hver erhvervsdrivende har forelagt hver forbruger, samt de leverede tjenesteydelsers realitet.

47 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 5 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national retspraksis, som har fastslået, at et kontraktvilkår, hvorved forbrugeren i overensstemmelse med national lovgivning pålægges at betale et oprettelsesgebyr, som udgør vederlag for de tjenesteydelser, der er forbundet med undersøgelsen, ydelsen eller behandlingen af lånet eller lånet mod pant i fast ejendom, eller andre lignende tjenesteydelser, opfylder kravet om gennemsigtighed, når dette kontraktvilkår hverken indeholder en detaljeret beskrivelse af arten af disse tjenesteydelser eller den tid, der kræves til udførelsen heraf, for så vidt som forbrugeren er blevet sat i stand til at vurdere de økonomiske konsekvenser heraf for vedkommende, at forstå karakteren af de tjenesteydelser, der leveres som modydelse til de omkostninger, der er fastsat i nævnte kontraktvilkår, og at kontrollere, at der ikke er nogen overlapning mellem de forskellige omkostninger, som er fastsat i aftalen, eller de tjenesteydelser, som disse omkostninger dækker.

Sagsomkostninger

48 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 5 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke er til hinder for en national retspraksis, som har fastslået, at et kontraktvilkår, hvorved forbrugeren i overensstemmelse med national lovgivning pålægges

at betale et oprettelsesgebyr, som udgør vederlag for de tjenesteydelser, der er forbundet med undersøgelsen, ydelsen eller behandlingen af lånet eller lånet mod pant i fast ejendom, eller andre lignende tjenesteydelser, opfylder kravet om gennemsigtighed, når dette kontraktvilkår hverken indeholder en detaljeret beskrivelse af arten af disse tjenesteydelser eller den tid, der kræves til udførelsen heraf, for så vidt som forbrugeren er blevet sat i stand til at vurdere de økonomiske konsekvenser heraf for vedkommende, at forstå karakteren af de tjenesteydelser, der leveres som modydelse til de omkostninger, der er fastsat i nævnte kontraktvilkår, og at kontrollere, at der ikke er nogen overlapning mellem de forskellige omkostninger, som er fastsat i aftalen, eller de tjenesteydelser, som disse omkostninger dækker.

Underskrifter